

Truyện ngắn HƯƠNG QUÊ

Nấm ma

BÌNH-NGUYỄN LỘC

Đã quyết-định từ chiều hôm qua là sẽ đi vào rừng một mình sáng nay, con Quít lại do-dự khi tới ngã ba của con đường mòn trong xóm, đứng trước ngã đưa ra khỏi thôn và ngã rẽ vào xóm con Họn.

Chiều hôm qua là chiều thứ ba của ba ngày mưa lâm-râm, sau Tết Đoan-Ngọ, mà người ta gọi là „mưa nấm“, tức là mưa để gây khí-hộ cho một thứ nấm kia mọc lên được, một thứ nấm đặc-biệt vô-cùng vì nhiều điểm. Đó là nấm mối.

Nấm mối ngon nhưt hạng trong các thứ nấm của xứ ta, mà các loại nấm ngoại-quốc danh-tiếng nhưt, sánh cũng không bằng, kể cả nấm mắc tiền là nấm Truffe.

Ngon như vậy, nó lại mau hỏng lắm, không mong đưa ra chợ kịp, thành-thử các cô thôn-nữ rất khoái đi tìm nấm mối, vì đó là món ăn ngon độc-nhút mà các cô được hưởng, chớ thường thì có thức gì kể như „món ngon vật lạ“ là phải nhịn để bán lấy tiền mua vải, mua dầu.

Nói đi tìm vì không phải hễ cứ vào rừng là hái được nấm mối, tương-đối dễ-dàng như là hái nấm gié, nấm trứng gà hay các loại nấm khác đâu. Phải tìm, mà nào có tìm được nhờ công-phu đâu. Nấm mối không trốn trong các xó kẹt hiểm-hóc, không ẩn núp trong các lùm cây bụi rậm, mà mọc giữa khoảng đất trống, vậy mà tìm không ra mới là kỳ cho!

Nấm mối không phải mọc dưới chân các gò mối, mà mọc những chỗ nào có cây chết, mục nát lâu đời, bất-luận là cây gì, miễn cây mục nát ra gần thành đất là đúng môi-trường của nấm mối.

Nấm mối mọc thành vè to bằng cái thùng giạ, chỉ nội trong hai phút đồng-hồ là lú lên, và trưởng-thành xong, và độ một tiếng đồng-hồ sau là tàn-lụn hết, nát thành tro bụi, nếu ta không hái kịp lúc, tức là hái lúc nó vừa trưởng-thành.

Nhiều đám đất trống nhỏ trong chồi, trong rừng, ta đi qua đó năm, ba lần mà không thấy gì cả, nhưng giây lâu sau, người khác vừa trò tới là bắt gặp ngay về nấm tìm kiếm. Nói là tìm, chớ thật ra là phiêu-lưu sự hên xui, may rủi mà thôi.

Vì vậy mà nấm mối mang tục-danh là nấm ma, đang không thấy gì hết, nó bỗng xuất-hiện ra, và vừa thấy đó, đã mất đó.

Con Quít do-dự ghê lắm là vì nó sợ ma. Ủ, chắc-chắn nấm mối là nấm ma rồi, không còn ngờ gì nữa cả, mà đi tìm ma một mình, ón xương sống quá!

Nhưng nếu gọi con Họn cùng đi cho có bạn sẽ vấp phải rắc-rối như mọi năm khác thì cũng khổ.

Phàm những món gì mọc ngoài đồng hoang hay trong rừng, đều giống như chim trời cá nước, ai bắt được nấy ăn. Chẳng hạn như đi hái măng tre, đi thành đám năm bảy người, gặp một bụi tre lớn chứa năm, bảy mọt măng thì năm, bảy người cứ bình-tĩnh thọc câu-liêm vào bụi để hái mỗi người một mọt, chị em hòa-thuận với nhau, rất vui-vẻ để rồi bước sang bụi tre khác.

Nấm mối, trái lại, gây lúng-cúng nội-bộ vì nó rất hiếm-hoi, mỗi về lại quá nhỏ, có khi đi cả một buổi sáng mà tìm được có một về, không ai chịu nhường ai cả, còn chia nhau, thì không ai còn gì cả.

Thế nên bọn đi hái nấm mối, hễ thấy được một về nấm thì bơi mặt ngay để biến thành cừu-địch, hè nhau mà chụp giựt, mạnh ai nấy cào nấy hốt, rớt-cuộc, chẳng ai được gì, bởi loại nấm quá bỏ ấy đã nát hết dưới những bàn tay tranh cướp của họ.

Con Quít do-dự, đứng tại ngã ba mà nghĩ kế. Độ tàn một điều thuốc, nó lửng-thững bước trên con đường mòn dẫn đến xóm con Họn mà vẫn còn tiếp-tục toan-tính.

Con chó phèn nhà con Họn thấy mặt Quít sủa lên một tiếng lấy lệ, gọi là có làm phận-sự chó ai lại sủa người quen.

Quít đẩy cổng vào nhà, thấy Họn đang không làm gì hết, nó hỏi:

- Sao không đi hái nấm mối? Khi nãy thiên-hạ đi lu-bù.
- Vậy há? Nhưng thiên-hạ đã đi lu-bù, còn gì cho mình?
- Con này điên rồi! Bộ hễ họ vô trong ấy trước thì gặp nấm mối liền hay sao? Thường thì kẻ đi sau lại hay gặp may hơn.
- Nhưng tao sợ ma lắm. Sao mày không đi?
- Tao cũng sợ ma lắm. Mà nè, nếu hai đứa tụi mình, cùng đi thì vui, lại khỏi sợ ma.
- Ủ. Như mọi năm vậy mà!
- Đúng như vậy. Nhưng năm nay phải khác.
- Khác làm sao?
- Mọi năm, tụi mình đi tay không, về cũng tay không, mà cả làng đều chịu cảnh đói hết, bởi ta giành nhau, nát bao nhiêu là về nấm mà ta bắt gặp.
- Ờ há! Như vậy còn đi để làm gì? Nấm mối là phần ăn của ai gan-dạ, dám đi một mình.
- Nhưng tao có cách làm cho tụi mình có ăn nếu tụi mình đi hai mình.
- Cách nào?
- Miễn là mày nhận những điều-kiện này... Mà nhận hay không hè?
- Ai biết đâu. Cứ nói nghe thử coi.

- Khó lòng mà biết đĩa nào trong hai đĩa tụi mình sẽ thấy trước đĩa kia một về năm, mặc dầu sự thấy trước, thấy sau chắc-chắn là có chớ đâu phải hai đĩa cùng thấy một lượt.
- Ủ.
- Như vậy, không thể bằng vào sự thấy trước, thấy sau để mà giành phần.
- Ủ,
- Như vậy, ta chỉ còn nước chia đều.

Con Họng bật cười rồi cười ngất, cười sặc-sụa, một hồi lâu mới nói được::

- Nếu có thể chia, thì từ thuở giờ đâu có chuyện đáng tiếc xảy ra. Năm gói lá chuối để nướng ăn chơi, nướng chín rồi thì nó teo lại còn nhỏ xíu, một về năm chỉ đủ lúm một lúm, chia rồi thì vừa đủ dính kẽ răng.
- Ấy, mà chia được đó. Nè, tao giao mấy điều, mày nên nhận, mà chính tao cũng phải chịu các điều-kiện sau đây:
Thứ nhất, hễ đi một buổi mà chỉ gặp một về năm thì mày sẽ được hưởng một mình.
- Mày nói sao mà tao nghi mày lập mưu lập kế gì, để gạt tao quá! Sao mày tốt bụng dữ vậy?
- Tao không có tốt khi khô gì hết. Tao vì quyền -lợi mà thôi.
- Vì quyền-lợi mà để tao hưởng một mình?
- Ủ, như vậy mày mới nhận lời ký hiệp-ước chớ, mà mày chịu ký, tao mới có lợi.

Cả hai cùng cười. Nông-dân ta, trong vòng mười mấy năm nay, khá thạo danh-từ và rất sành dùng danh-từ khó và lạ. Đôi khi họ dùng sai, chỉ vì sành dùng danh-từ hơn là nói nôm-na. Chẳng hạn như xe riêng, xuống riêng, họ không nói, mà nói xe cá-nhân, xuống cá-nhân. Xuồng cá-nhân là xuồng chỉ vừa một người ngồi (thí-dụ: hồ cá-nhân, hầm cá-nhân), chớ nào phải xe riêng, xuống riêng như ý họ muốn nói đâu. Có người bảo rằng tại trong thời-gian Việt-cộng tràn tới, họ cấm không ai được có của riêng, nên kiêng-kỵ tiếng "Riêng", nhưng thật ra chỉ tại họ sành dùng danh-từ mà dùng sai, chớ nếu cấm có của riêng, cũng không ai cấm danh từ "Riêng" bao giờ.

Họ cười, vì tự họ thấy nói danh-từ thì hơi kỳ-kỳ thế nào ấy. Con Quít lại tiếp:

- .... mà hễ năm nay, hoặc lần này, tao tôn-trọng hiệp-ước thì mày sẽ tín-nhiệm tao, và những lần sau, tụi mình sẽ bắt thăm, chớ không phải luôn-luôn mày hưởng một mình đâu. Nhưng lần này tao cần mày ham, nhận ký-kết cái đã.
- Mày là con cáo già. Thôi, nói tiếp đi!
- Thứ hai, lẽ dĩ-nhiên là về thứ nhì, tao sẽ được hưởng, về thứ ba, mày hưởng vân vân ...
- Đồng-ý.

- Thứ ba, điều thứ ba đã nói rồi, nhưng chỉ nói chơi-chơi ở ngoài lề, giò phải ghi vào hiệp-ước cẩn-thận mới được, là mày chỉ được hưởng một mình nếu tụi mình chỉ gặp độc một về mà thôi, lần này đây, còn những lần khác thì cái đĩa may-mắn ấy là đĩa bắt thăm trúng số may-mắn.
- Đồng-ý!
- Bắt thăm cách này. Ta quăng lên trời một đồng bạc bằng kim-khí, mỗi đĩa được quăng một lần, đĩa nào mà được đồng tiền rơi nằm giữa là đĩa đó may-mắn.
- Ngộ như cả hai đĩa đều có đồng bạc rơi nằm giữa hết?
- Như vậy thì sẽ quăng trở lại, cho tới chừng nào hai đĩa khác nhau mới thôi.
- Đồng-ý!
- Hiệp-ước gồm bốn điểm, nhớ nhé.
- Nhớ.
- Thôi, ta đi nè.

Con Họn rút từ giàn bếp xuống một cái rổ bằng cái rổ mà con Quít xách theo, đoạn hai chị em ra khỏi nhà, Quít trở lại ngã ba khi này để vào rừng với bạn.

Hai chị em lục-lạo khắp nơi, gặp vài người quen, không buồn trò-chuyện hay nhìn họ, chỉ nhìn mặt đất mà thôi, ao-ước được chứng-kiến một ổ nấm đang mọc để mà xem chơi, chắc là lạ và ngộ lắm, cái cảnh nấm mọc mà trong một đời người, một nông-dân có may-mắn mới được xem một lần vì rất ít khi có lần thứ nhì.

Không có gì huyền-diệu bằng theo dõi những cái nấm như đội mũ chui lên mặt đất, lớn dần để biến thành một cái táng, mà người ta gọi là cái tàng, cái táng lại có cán, cán ấy là thân cây nấm, tất cả ban đầu chỉ nhỏ bằng hột đậu xanh, giây lát sau, táng lớn hơn trái cau, cán to hơn chiếc đũa, xem mê như là xem trò quý-thuật do các nhà ảo-thuật trình-diễn.

Thình-linh, con Quít la to:

- Nấm, trời ơi, Họn ơi, nấm!

Lạ quá, một ổ nấm mới, nếu đem kịp ra tới chợ quen, chỉ bán được vài ba chục bạc mà thôi, nhưng hễ gặp nấm là dân đi hái nấm mừng như bắt được giấy năm trăm.

La xong, con Quít nhảy tới một cái, lẹ như con khỉ rồi ngồi xuống, đưa hai tay ra để hốt.

Con Họn cũng làm y như vậy, vừa giành-giựt vừa mắng bạn:

- Đồ nuốt lời đầu hôm sớm mai, mày bày đặt ký hiệp-ước rồi chính mày lại xé hiệp-ước.

Con Quít không nao-núng và cứ làm thình mà hốt, hai chị em chụp giựt với nhau giây lát thì ổ nấm biến thành bình-địa, còn rổ nấm của cả hai đựng toàn những mảnh nấm vụn bằng đầu ngón tay út.

Con Họn tức giận tím mặt, nhưng lại cười:

- Người ta đã đặt tên nó là nấm ma, thì làm sao mà nó chịu lọt vào tay người phàm!
Nhưng tội mình đi không về rồi, uống một buổi sáng!

Bây giờ con Quít mới tỉnh hồn. Nó buồn-bã ngồi đó mà thở dài. Giây lát nó nói:

- Tao ăn-năn quá! Tao đã làm bậy.
- Tại mày tham.
- Không phải đâu! Nếu mày được, mày cũng cho tao ăn, tao biết vậy, còn đem bán thì bán được vài mươi đồng chớ chẳng bao nhiêu. Nhưng có ma-lực nào không biết nó xô-đẩy tao phản-bội. Quả thật là nấm ma.
- Tao cũng nghĩ như vậy. Nhưng sao người ta lại hái được nấm?
- Đó là những người đi một mình.
- Chỉ vì tham chớ chẳng có quỷ có ma nào!
- Tao thề với mày là tao không tham-lam hay xấu bụng. Chính tao đã nghĩ ra cái hiệp-ước công-bình vì biết chắc rằng tham là bóp nát, mất hết.
- Thôi, xé hiệp-ước nghen!
- Ừ.

Thình-lình, con Họn la lên:

- Nấm, trời ơi, lại nấm.

Rõ-ràng là nấm ma. Cách ổ nấm trước không tới năm tấc, vụt hiện lên một ổ nấm thứ nhì mà rõ-ràng là khi nãy không có. Nó sinh-trưởng trong lúc hai chị em này cãi nhau, chỉ trong mấy phút đồng-hồ.

Và tức-thì hai đồng-minh cũ lại nhào vào nấm mới để giành-giặt với nhau nữa.

Vài phút sau, đôi bạn nhìn nhau, lặng cười, khi thấy ổ nấm thứ nhì cũng biến thành vụn nát, sau thời-gian hai đứa tranh ăn với nhau.

Cả hai đồng thở dài, và không hẹn nhau chúng đồng nói lên một lượt một câu giống nhau :

- Đã nói nó là nấm ma mà ! Quả thật không sai !